193505

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม ประเพณีวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม รวมถึงกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสู่การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาแม่แจ่ม และคนในชุมชนบ้านช่างเคิ่งบน หมู่ 12 ตำบลช่างเคิ่ง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยและเงื่อนไขที่ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อแก้ปัญหาของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. และคนในชุมชนได้สำเร็จ โดย ธ.ก.ส. สาขาแม่แจ่ม เปิดรับสมัครกลุ่มเป้าหมายที่มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 150 คน ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างเชิงลึก จำนวน 10 ครัวเรือน เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการศึกษาวิจัย คือ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก การเก็บคำพูด คำบอกเล่าประสบการณ์ การเก็บรวบรวมภาพถ่ายจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น การประชุมหมู่บ้าน การประชุมกลุ่มย่อยของกลุ่มเป้าหมาย การเปิดเวทีชาวบ้าน และการจดบันทึกข้อมูลของผู้วิจัยประกอบการลงพื้นที่ภาคสนามตลอดระยะเวลา 1 ปี 6 เดือน พร้อมทั้งได้ดำเนินการตรวจสอบยืนยันข้อมูลกับชุมชนให้ถูกต้องและ เป็นจริง

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ภายหลังจากเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. และคนในชุมชนได้ร่วมกันทำกิจกรรมผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสู่การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยการทดลองปฏิบัติจริง กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่ดีและประสบผลสำเร็จได้นั้นมิได้เกิดจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเพียงอย่างเดียว ปัจจัยที่ทำให้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมประสบผลสำเร็จได้นั้นคือ ปัจจัยด้านตัวแบบของผู้นำ ปัจจัยด้านตัวแบบของส่วนราชการหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยด้านตัวแบบของผู้ประสานงาน (ผู้วิจัย) ซึ่งยังพบอีกว่าเกษตรกรและคนในชุมชน ยังเป็นตัวแบบที่ดี ที่ทำให้ประสบผลสำเร็จและสามารถขยายเครือข่ายออกไปได้อีกเป็นอย่างดี เนื่องจากเมื่อสิ้นสุดการดำเนินกิจกรรมแล้ว พบว่าเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. และคนในชุมชนมีการดำเนินกิจกรรมต่อไปอีกอย่างต่อเนื่อง มีการทำปุ๋ยหมักใช้เองเพื่อลดการใช้สารเคมี และลดต้นทุนการผลิต มีการตั้งกลุ่มเงินออมและออมเงินอย่างต่อเนื่องได้ขยายผลชักชวนให้คนใน

193505

ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการออมเงิน มีกลุ่มเงินออมเพิ่มขึ้นในชุมชน การทำน้ำยาเอนกประสงค์ เช่นน้ำยาล้างจาน น้ำยาซักผ้า เพื่อใช้ในครัวเรือนมีการรวมกลุ่มกันทำอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเห็นว่าหากรวมกันทำแล้วจะประหยัด การบันทึกบัญชีครัวเรือน ทำให้ได้รับรู้รายรับและรายจ่าย จึงเกิดความตระหนักขึ้นในชุมชน มีการขุดสระน้ำในไร่นา เพื่อเก็บกักน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้ง ทำให้สามารถทำการเกษตรได้ตลอดทั้งปี โดยได้รับการสนับสนุนจากกรมพัฒนาที่ดินมากกว่า 20 บ่อ มีแหล่งอาหารเพิ่มขึ้น โดยกรมประมงได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนพันธุ์ปลาให้กับคนในชุมชน มีการปลูกต้นไม้ เช่นไม้ผล ไม้ใช้สอย และไม้เชื้อเพลิง ตามแนวพระราชดำริปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง โดยได้รับการสนับสนุนกล้าไม้จากศูนย์พัฒนาการศึกษาห้วยฮ่องไคร้ โครงการอันเนื่องจากพระราชดำริ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำไปปลูกตามหัวไร่ ปลายนาและรอบสระน้ำที่ขุดไว้ จำนวนกว่า1,000 ต้น นอกจากนั้นส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เช่น เกษตรอำเภอแม่แจ่ม ได้นำเกษตรกรคนเก่ง เข้ารับฝึกอบรมเป็นวิทยากรขยายผลของอำเภอแม่แจ่ม และ ธ.ก.ส. ได้ให้การสนับสนุนด้านความรู้เรื่องการทำกิจกรรมและการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาแม่แจ่ม และคนในชุมชน มีความต้องการและเห็นว่ากิจกรรมที่ทำร่วมกันมีประโยชน์ต่อตนเอง และชุมชนจึงทำให้การขับเคลื่อนประสบผลสำเร็จได้

ผลสรุปที่ได้จากการทำวิจัยทำให้ได้ข้อเสนอแนะว่า การนำกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสู่การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงผ่านกิจกรรมที่มีการทดลองปฏิบัติจริง สามารถนำไปปรับใช้ในการทำงานพัฒนาชนบทให้ประสบผลสำเร็จและสามารถขยายผลเป็นวงกว้างออกไปได้ประสบผลสำเร็จนั้น ควรเริ่มจากการเข้าไปสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมผ่านกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชนเป็นหลัก และต้องได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากภาครัฐ ส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจังให้เห็นเป็นรูปธรรม ซึ่งจะทำให้เกิดเงื่อนไขของความสำเร็จ 2 ประการคือ ความรู้และคุณธรรม เกิดขึ้น เนื่องจากเกษตรกรเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ การพัฒนาที่ทำให้เกษตรกรสามารถพึ่งตนเอง รวมกลุ่มกัน จะทำให้เกิดความรู้ รัก สามัคคี อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ครอบครัวเป็นสุข ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสมดุล ประเทศชาติยั่งยืน

193505

The objective of this research was to investigate socio-economic problems and tradition as well as environmental factors regarding the participatory learning process affected to life style of the self-sufficiency economy farmers who were the customers of the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives, Mae Jaem branch, Chiangmai Province.

The goal was to find out the conditions and factors that promoted participatory learning process in the way of self-sufficiency economy cultivators whose financial fund came from the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives, Mae Jaem Branch, Chiangmai Province, which offered to welcome 150 agricultural cultivators to join their activities.

Additionally, the research team had inter-corporated with an in-depth study of totally 10 families by using research tools such as the participatory observation forms, in-depth interviewing, words collection, self-experience narrative conversation and the photography of the events that really happened at the scene of the research, village-member meeting, small-target group meeting, plus the opening discussion of the Villagers' stage. The information and data were collected and recorded during the time frame of 18 months with verification of information in the community itself.

The result shown that after the customers of the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives, Mae Jaem branch, Chiangmai province, had gone through the learning activities set up by the Bank; they knew the true meaning of the self-sufficiency economy philosophy and could apply the philosophy to their daily life activities.

The participatory learning methodology worked so well in many aspects, for example, the leadership of the leaders, the involvement of the government agencies the researchers and the coordinators of the project; meanwhile, we also found that the coordination model of the farmers and their community members were good. This achievement led to the successful network as well as its expansion.

The researchers also found that the continuity of the work in the community was carried out cortinually in some other projects, for instance, the replacement program of chemical fertilizers with the organic fertilizer from fermentation which could reduce production cost. Furthermore, there was an act of establishing financial saving fund for the community. This fund came from collecting money from the community members to save their money for developing their society.

Moreover, the community could produce their own versatile liquid solution such as dish-washing fluid and the detergent for washing clothes and garment so that every household could be benefitial from the production of the community industry. They found that this system could save quite a lot of money.

Nonetheless, the community had planned to have household accounting for every family so that they might learn their own earning and spending as a kind of precaution upon their income and expenses. There was no need to construct a dam because farmers built ponds for water storage to the community. When since they had ponds drought, there was an occurance of they could spend their lives happily and comfortably throughout the year.

Actually, there were more than 20 ponds dug by the Department of Land Development. The aim was to increase food supplies. Thus, the Department of Fishery came to assist the project by giving the villagers juveniles to cultivate in their own lands.

In addition, there were fruit cultivation and the re-forestation programs where wood and twigs could be used as wooden fuel according to the King's wish to have his citizens to cultivate 3 kinds of forests for 4 types of usages. The young tree plants were supplied by Huai Hong Krai King Project. More than 1,000 young plants had been delivered and planted in the fields around the ponds of this region.

Teachers and lecturers of the King's Royal Project had been invited to Mae Jaem district, to instruct the farmers of this region to know the self-sufficiency economy of the King's philosophy. Towards the aim of self-sufficient economy, the Mae Jaem villagers and the customers of

the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives of Mae Jaem district tried very hard to achieve the goal and the objective as a kind of success in the community.

In conclusion, the self-sufficient economy could lead the farmers to live in a better condition and could be extended to other communities. The key of success was the participation of the villagers as a priority then got promotion and support from concerned organizations. Two basic conditions which were knowledge and integrity of people would lead to the success of this program.

Since farmers were the biggest proportion of the Thailand population; the development which leads the farms to be able to stand on their own feet would be the best philosophy for them. The happy home and happy life would make Thailand last forever with strong community and balanced society determination.